

MARTIN MAINER V MÁNESU

PETR VOLF

V právě vydané monografii malíř Martin Mainer (47) hned na začátku sděluje: "Malířství je jedna z mála možností, jak se o svoje prožitky podělit s ostatními lidmi, a velmi dobré médium výzkumu vědomí, vizí a fantazie - tedy říše duše a ducha ze strany nevědecké, ale pohádkové, poetické, veskrze subjektivní - ze strany osobní zkušenosti." Na jiném místě poznamenává, že "bez práce nejsou koláče".

Martin Mainer – Rám na Albion River, 1995–96, 180x250 centimetrů, olej na plátně
Foto: REPRO MONOGRAFIE MAINER

Výstava v pražském Mánesu, která je otevřena do konce června, pak platnost jeho slov potvrzuje. Desítkami obrazů namalovaných v posledním čtvrtstoletí totálně zaplnil jinak funkcionalisticky sterilní budovu, její hořejšek i spodek; obrazy jsou všude, kam oko pohlédne, na žádná hluchá místa nenarazíte. Mainer připravil - jemně řečeno - působivé malířské dožínky. Svého druhu jde též o poctu malbě jako takové, o oslavu klasického média, jež mu umožňuje podnikat zkoumání sebe samého stejně jako hledat odpovědi na to, co se děje kolem něj.

Je to vůbec první retrospektivní expozice Martina Mainera. Poměrně dost dlouho se na ni čekalo, protože o jeho kvalitách se nikdy nepochybovalo; od začátku patřil k nejbrilantnějším a nejosobitějším autorům generace osmdesátých let a na rozdíl od kolegů z Tvrdohlavých se prosazoval jako solitér; sám za sebe. Příležitost k retrospektivě měl třeba v roce 1999, kdy dostal možnost vystavovat v Rudolfinu, které si o takové rozsáhlejší ohlédnutí prostorovými možnostmi doslova říká. Místo toho vystavil jen "kousek" svého díla, dvě stě padesát pastelů nakreslených během jednoho roku. Výstavu nazval Vlek lesa lesů. Každý čekal jeho malby, kdežto on dal přednost tomu, čím zrovna žil, a věřil, že to má smysl. Bylo to riskantní, nicméně z odstupu času lze jen smeknout klobouk, že se k podobnému kroku odhodlal.

V Mánesu potvrzuje renomé nesmírně talentovaného "vizualisty, jehož obrazy diváka přitahují jak způsobem, jímž jsou namalovány, tak tím, co zobrazují. Pro Mainera jsou tyhle dvě strany jedné mince (malířská dovednost a představivost) pevně spojeny. Nelze se nezmínit, že jeho imaginace je - mimo jiné - významně sycená z umělcových transcendentálních či psychedelických zkušeností, z mimosmyslového vnímání, a tedy z vlivů, které se projevily kupříkladu už na zmíněné rudolfínské přehlídce. Nyní se odrážejí hlavně z cyklu obrazů plazmy, které namaloval v posledních třech letech v rámci přípravy na monumentální ztvárnění stropu ústředního sálu barokního zámku v Týnci (pokud se to podaří, půjde v našich podmínkách o něco, co nemá v současnosti obdoby). Není bez zajímavosti, že v malbách plazmy se objevují motivy připomínající fraktály a objevující se ve vrcholných obrazech průkopníka abstrakce Františka Kupky. Ale to, co se může zdát jako čistá abstrakce, mívá často předobraz v nějaké velmi konkrétní vizi. Aby se dostala "na povrch", musí však být dostatečně silná.

Ostatně jeho malířství se pohybuje mezi stylizovaným realismem a expresionismem, který se někdy vytratí až do zdánlivě abstrahované formy. Místo pevného tvaru se pak opře do znaku, někdy méně, jindy více srozumitelného. Mainer skutečnost ukazuje z jiného úhlu pohledu, než na jaký bývá divák zvyklý, ale pokaždé je konfrontován s proudem energie a vášně, které se do obrazů neustále dostávají. Už je prostě takový. Jeho kreativita se projevuje také v tom, jak je mu vlastně jedno, s čím pracuje: může malovat na plátno, vystačí si s nejobyčejnějším balicím

kartónem i s nějakým hadrem, jindy pomaluje starý kalendář. Co mu přijde pod ruku. Zdá se, že tvoří stejně přirozeně, jako jiní dýchají, a až s "nepostmoderním" nasazením.

Je to zpráva pro mladší adepty umění domnívající se, že "ono to nějak" samo přijde a najednou se narodí jako malíři - kdepak, to je špatně: aby mohli pokoušet jiné dimenze, musí se do nich promalovat. Jinak to nejde, i když to možná zní krutě. Člověk nemusí být nutně originální, stačí, když je dobrý, říkával architekt Ludwig Mies van der Rohe. Mainerova výstava je dobrá i originální, protože v těch šťastnějších případech to spolu souvisí.

Reflex 25/2007 (Tištěný Reflex, 20. 6. 2007)

<http://www.reflex.cz/Clanek27861.html>